

MŽP SR – národný orgán pre program LIFE+

História programu LIFE

LIFE+ je finančný nástroj Európskej únie pre životné prostredie. Jeho hlavným cieľom je podporovať aktivity, ktoré majú pozitívny vplyv na životné prostredie a prispievajú tak k tvorbe a implementácii environmentálnej politiky a legislatívy Spoločenstva v oblasti životného prostredia, predovšetkým cieľov 6. environmentálneho akčného programu a z neho vyplývajúcich tematických stratégií a projektov s európskou pridanou hodnotou. V rámci EÚ sa program LIFE implementoval od roku 1992 do roku 2005 a spolufinancoval aktivity v troch podprogramoch: LIFE Príroda (Nature), LIFE Životné prostredie (Environment), LIFE Tretie krajiny (Third countries). Počas tohto obdobia bolo Európskou komisiou finančne podporených 2 751 projektov v celkovej sume 1,8 miliardy eur.

Slovenská republika v 3. fáze programu participovala od roku 2002, ešte ako kandidátska krajina. Celkovo bolo v tomto období v rámci finančného nástroja LIFE III na Slovensku podporených 11 projektov slovenských žia-

dateľov, pričom v ďalších projektoch sa zapojili slovenské organizácie ako partneri projektu (tab. 1, 2).

Finančný nástroj LIFE+

Program LIFE+ je pokračovaním úspešného programu LIFE. Pre obdobie 2007 – 2013 sa rozdeľovanie prostriedkov z tohto komunitárneho programu riadi nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 614/2007 o finančnom nástroji pre životné prostredie (LIFE+) z 23. mája 2007. Nariadenie definuje tri hlavné komponenty, v ktorých je možné požiadať o finančné prostriedky: LIFE+ príroda a biodiverzita, LIFE+ environmentálna politika a riadenie, LIFE+ informovanie a komunikácia. LIFE+ patrí medzi spoločné programy Európskeho spoločenstva a členských krajín. Riadenie a monitoring programu, ako aj financovanie projektov z prostriedkov nástroja LIFE+ zabezpečuje priamo Európska komisia (EK), priebežné a finančné správy o realizácii projektov zasiela príjemca LIFE grantu priamo EK. Celkový rozpočet programu na roky 2007 – 2013 je 2,143 miliardy eur, z toho je minimálne 78 % určených priamo na financovanie projektov a z tohto balíka je minimálne 50 % určených na projekty v kompo-

Návšteva lokality pred schválením projektu

nente Príroda a Biodiverzita. Maximálne 22 % z celkového rozpočtu môže byť použitých EK na operačné náklady DG Environment, zložky Európskej komisie, ktorá administruje celý program. Každý členský štát má pridelenú indikatívnu alokáciu na každý rok v období 2007 – 2013. Alokácia pre SR v roku 2007 bola 2,857 mil. eur, v roku 2008 bola 3,171 mil. eur, v roku 2009 bola 3,83 miliónov eur a každý ďalší rok sa bude suma mierne zvyšovať, takže presiahne 4 milióny eur ročne.

Výzvy LIFE+ vyhlasované Európskou komisiou

Európska komisia vyhlasuje každý rok výzvu na predkladanie projektov, ktorú spolu s príslušnými dokumentmi zverejňuje na internetovej stránke programu <http://ec.europa.eu/environment/life/funding/lifeplus/call/index.html>. Dosiaľ EK vyhlásila 3 výzvy:

I. výzva LIFE+ 2007

V rámci výzvy vyhlásenej v roku 2007 bolo na EK predložených 8 projektových zámerov slovenských žiadateľov. EK schválila 1 projekt predložený slovenským žiadateľom, v ktorom sú zapojení ďalší 3 partneri zo Slovenska (tab. 3).

II. výzva LIFE+ 2008

V rámci výzvy vyhlásenej v roku 2008 bolo EK predložených 5 projektových zámerov so slovenskými žiadateľmi. V júli 2009 boli schválené 3 projekty slovenských žiadateľov (tab. 4).

III. výzva LIFE+ 2009

V rámci výzvy vyhlásenej v roku 2009 MŽP SR zaslať EK 8 projektov slovenských žiadateľov. V súčasnosti prebieha vyhodnocovanie predložených projektových zámerov.

IV. výzva LIFE+ 2010

Predpokladaným termínom vyhlásenia ďalšej oficiálnej výzvy na predkladanie projektov LIFE+ pre rok 2010 na úrovni EK je máj 2010.

MŽP SR – národný orgán pre LIFE+

Ministerstvo životného prostredia SR plní funkcie národného orgánu pre LIFE+ na Slovensku. Na sekcii environmentálnych programov a projektov (SEPP), odbore programov, sa zriadilo Národné kontaktné miesto pre LIFE+. Národné kontaktné miesto je sprostredkovateľom informácií medzi EK a žiadateľmi na národnej úrovni. Poskytuje žiadateľom informácie o podmienkach účasti v programe, ako aj konzultácie a poradenstvo pri príprave projektov pred ich predložením na EK. Podieľa sa na príprave informačných seminárov LIFE+ pre potenciálnych predkladateľov projektov, ktoré každoročne, prostredníctvom externej firmy, organizuje EK v jednotlivých členských krajinách. Zástupcovia ministerstva sa taktiež môžu zúčastňovať na kontrolách projektov na mieste ich realizácie, sú členmi riadiacich výborov jednotlivých projektov a pod. Informáciu o zverejnení

Tab. 1 Schválené projekty LIFE – Životné prostredie

Kód projektu	Názov projektu	Celkový rozpočet v EUR	Príspevok EK v EUR
Prijímateľ			
LIFE03 ENV/SK/000577	Integrovaný prístup pre využívanie energie získavanej z biomasy	5 732 998	1 011 900
Biomasa			
LIFE04 ENV/SK/000797	Trvalo udržateľný rozvoj miest a znižovanie dopadov klimatických zmien na kvalitu života v mestách a mestské prostredie	355 739	170 945
REC Slovensko			
LIFE04 ENV/SK/000796	Inovatívny prístup pri znižovaní odpadu pri výrobe propylén oxidu	1 775 842	281 503
Novácke chemické závody, a. s.			

Tab. 2 Schválené projekty LIFE – Príroda

Kód projektu	Názov projektu	Celkový rozpočet v EUR	Príspevok EK v EUR
Prijímateľ			
LIFE03 NAT/SK/000098	Ochrana orla kráľovského v slovenskej časti Karpát	492 000	369 000
Ochrana dravcov Slovenska			
LIFE03 NAT/SK/000097	Ochrana a manažment dunajských lužných lesov	570 000	370 500
Bratislavské regionálne ochrannárske združenie			
LIFE03 NAT/SK/000096	Obnova vodného režimu v prírodnej rezervácii Šúrske močiare	400 000	300 000
Asociácia priemyslu a ochrany prírody			
LIFE04 NAT/SK/000244	Ochrana diverzity prírodného prostredia v NP Slovenský Raj	639 460	319 961
ŠOP SR			
LIFE05 NAT/SK/000115	Ochrana dropa fúzatého na Slovensku	2 040 000	1 500 000
ŠOP SR			
LIFE05 NAT/SK/000112	Obnova mokradí Záhorskej nížiny	624 000	312 000
ŠOP SR			
LIFE06 NAT/SK/000115	Obnova a manažment biotopov piesočných dún na území Vojenského výcvikového priestoru Záhorie	1 538 438	1 076 900
Vojenský technický a skúšobný ústav Záhorie			
LIFE06 NAT/SK/000114	Ochrana CHVÚ Senné a Medzibodrožie na Slovensku	1 325 556	662 778
ŠOP SR			

Tab. 3 Schválené projekty LIFE+ 2007

Kód projektu	Názov projektu	Celkový rozpočet v EUR	Príspevok EK v EUR
Prijímateľ			
LIFE07 NAT/SK/000707	Ochrana ohrozených druhov vtákov v prirodzených biotopoch dunajských luhov	4 577 663	2 288 839
BROZ – žiadateľ projektu VV, š. p., Agravia, PrifUK, EDUKOVIZIG, SZITE			

Tab. 4 Schválené projekty LIFE+ 2008

Kód projektu	Názov projektu	Celkový rozpočet v EUR	Príspevok EK v EUR
Prijímateľ			
LIFE08 NAT/SK/000239	Ochrana hraboša severského panónskeho	3 626 018	2 719 514
BROZ, VUVH, PrifUK, NP Neusiedler See-Seewinkel (Rakúsko), Združenie Pisstráng Kör (Maďarsko); Spoločnosť pre štúdium a ochranu cicavcov (Holandsko)			
LIFE08 ENV/SK/000240	Kreatívne vysoko účinné a efektívne využitie biomasy	1 358 109	491 773
BIOMASA, združenie právnických osôb			
LIFE08 INF/SK/000243	Posilnenie povedomia verejnosti o význame vody pre život, jej ochrany a udržateľného využívania podľa Rámcovej smernice o vode	1 056 895	527 272
VUVH, SAŽP, Daphne-Inštitút aplikovanej ekológie			

výzvy, ako aj ďalšie relevantné informácie pre slovenských partnerov projektov LIFE+ zverejňuje MŽP SR na svojej internetovej stránke www.enviro.gov.sk v sekcii http://www.enviro.gov.sk/servlets/page/868?c_id=5500.

Po zverejnení výzvy Európskou komisiou predkladajú žiadatelia žiadosti o financovanie z programu LIFE + na

národné orgány podľa harmonogramu, ktorý každý rok zverejňuje EK. Ministerstvo ako národný orgán má možnosť sa k predloženým žiadostiam vyjadriť a formou oficiálneho stanoviska ministra životného prostredia odporučiť projekt na schválenie, resp. neschválenie. Stanoviská spolu s projektovými žiadosťami následne národný orgán

zasiela EK v termíne stanovenom Európskou komisiou.

Spolufinancovanie schválených projektov z príspevku MŽP SR

LIFE+ patrí medzi spoločné programy Európskeho spoločenstva a členských krajín. Úspešní slovenskí žiadatelia a partneri projektov, ktoré boli schválené na úrovni EK, majú od minulého roka možnosť získať ďalší príspevok na spolufinancovanie svojho projektu (resp. svojich aktivít v projekte) z rozpočtu Ministerstva životného prostredia SR. Na tento účel sú ministerstvu pridelené účelovo viazané prostriedky na spolufinancovanie programu LIFE+ vo výške cca 3,3 mil. eur ročne. Výzvy na spolufinancovanie projektov sú vyhlasované do 4 mesiacov od oficiálneho schválenia zoznamu vybraných projektov na financovanie z LIFE+ Európskym parlamentom a zostávajú otvorené po dobu minimálne 30 kalendárnych dní.

Prvú výzvu na predkladanie žiadostí o spolufinancovanie projektov LIFE+ z prostriedkov štátneho rozpočtu vyhlásilo ministerstvo v roku 2009. Výzva bola určená žiadateľom a partnerom projektov schválených vo výzve EK z roku 2007. Všetky predložené žiadosti boli schválené a v októbri 2009 boli uzavreté zmluvy o poskytnutí prostriedkov na spolufinancovanie projektu zo štátneho rozpočtu v rámci finančného nástroja pre životné prostredie LIFE+ s jednotlivými prijímateľmi. Prvé zálohové platby vo výške 40 % z príspevku boli prijímateľom uhradené v novembri 2009.

MŽP SR (SEPP) zároveň 26. februára 2010 vyhlásilo 2. výzvu na predkladanie žiadostí o spolufinancovanie projektov LIFE+ zo štátneho rozpočtu, ktorá je určená pre žiadateľov a partnerov projektov schválených EK vo výzve z roku 2008.

Mgr. Zuzana Fáberová

odbor programov Ministerstva životného prostredia SR

LIFE+ program pre výnimočné projekty

Úspechy programu LIFE+ na Slovensku

Európska únia podporuje ochranu životného prostredia na Slovensku najmä prostredníctvom Operačného programu Životné prostredie. Nie je to však jediný spôsob, ďalšou možnosťou je aj finančný nástroj LIFE/LIFE+. Aj keď finančná dotácia projektov nie je v takom objeme ako pri Operačnom programe Životné prostredie, dôležitejšia je výnimočnosť schválených projektov. Slovenská republika participuje v programe LIFE už od roku 2002. Za toto obdobie bolo podporených 15 projektov, v ktorých boli žiadateľmi slovenské organizácie a niekoľko ďalších, v ktorých slovenské organizácie iba participovali. Projekty vo veľkej miere prispeli k ochrane ohrozených druhov živočíchov, k realizácii manažmentu ohrozených biotopov alebo k znižovaniu zmeny klímy na Slovensku. Za zmienku stojí niekoľko výnimočných projektov.

Ochrana orla kráľovského v slovenskej časti Karpát

Jeden z najúspešnejších slovenských LIFE projektov realizovala mimovládna organizácia Ochrana dravcov Slovenska (RPS) v spolupráci so Štátnou ochranou prírody SR (ŠOP SR) a Západoslovenskou energetikou (ZSE, a. s.) a v bilaterálnej spolupráci s maďarskou organizáciou MME – Birdlife. Cieľom projektu boli viaceré aspekty ochrany populácie orla kráľovského a dlhodobá ochrana tohto globálne ohrozeného druhu. Medzi úspešné aktivity projektu patrilo mapovanie výskytu orlov a vytváranie ochranných zón okolo hniezd, okružkovanie 130 mláďat, očipovanie 114 mláďat, analýzy DNA a stráženie hniezd. Pri monitoringu populácie sa

využila rádiová a satelitná telemetria. Pre zvýšenie bezpečnosti hniezdenia pracovníci do korún stromov upevnili 45 nových pružných hniezdnych podložiek. Medzi najväčšie hrozby pre veľkých dravých vtákov a medzi nimi aj orla kráľovského patria nechránené vodovodné konzoly 22 kV elektrických vedení, ktorými je naša krajina posiatá naozaj husto. Jednou z prvoradých aktivít projektu bol monitoring úmrtnosti vtákov pod týmito vedeniami a následné ošetrenie najproblémovejších trás v rozsahu 851 km. Počas projektu boli v spolupráci s výrobcom vyvinuté aj nové typy konzol, ktoré sa postupne začali inštalovať na nové trasy elektrických vedení.

Ochrana a manažment dunajských lužných lesov

Unikátny projekt záchrany cenných lužných lesov v slovenskej časti povodia Dunaja realizovalo Bratislavské regionálne ochrannárske združenie (BROZ) v spolupráci so Štátnou ochranou prírody SR – Správou CHKO Dunajské Luhy a s rakúskym Nationalpark Donauauen. Najvýznamnejšou aktivitou projektu bol nákup a dlhodobý prenájom prírodne hodnotných a zachovaných území vo výmere 330 ha, za účelom ochrany prírody a lesného hospodárenia, ktorý rešpektuje vzácné prírodné hodnoty. Vybrané územia slúžia aj ako praktické ukážky racionálneho trvalo udržateľného lesného hospodárenia pre odborných lesných hospodárov alebo iných expertov z oblasti

Kontrola lokality orla kráľovského

lesného hospodárstva. K ochrane lužných lesov prispela aj eliminácia inváznych drevín na rozlohe 431 ha, príprava odborných návrhov na vyhlásenie 5 nových a rozšírenie 3 existujúcich chránených území s celkovou rozlohou 2 086 ha.

Ochrana diverzity prírodného prostredia v NP Slovenský raj

Tento úspešný projekt realizovala Správa Národného parku Slovenský raj v spolupráci s Daphne – Inštitútom aplikovanej ekológie, Lesníckym výskumným ústavom, Slovenským skautingom a obcami v regióne Slovenského raja. Cieľom projektu bola ochrana a zlepšenie stavu biotopov NP Slovenský raj prostredníctvom prípravy programu starostlivosti o územie európskeho významu a ďalších aktivít v spolupráci s partnermi a ostatnými zainteresovanými stranami v regióne. Počas projektu sa